

Inleiding

Twee jongens kregen we. De ene hield z'n adem in. 'Deze wil rust,' zei de zuster en ze legde hem op vaders borst. Een jaar later kwam de andere, die lag te trillen. 'Dit is een koukleum,' zei de zuster en ze legde hem in een warm bad.

Wat een geluk, dacht ik beide keren dat we een paar uur later een klein jongetje mee naar huis namen.

Inmiddels, een jaar of vijftien later, heb ik ze al aardig leren kennen. Ze zijn groter dan ik en ik ben veel van ze gaan houden. Die eerst zo kleine lijfjes zijn uitgevouwen en hebben schaafwonden en een kapsel. De voetjes zijn voeten geworden en hun sportsokken stinken erger dan een berg rot fruit. Vies en lief tegelijk, zij kunnen daar ook niks aan doen. En het breekt m'n hart, omdat ze nu al hun eigen ongemakken hebben. Inmiddels fietsen ze door het verkeer naar vrienden met wie ze het liefst tot diep in de nacht naar plekken gaan waar ik niks van mag weten.

Die jongetjes die nooit leken te begrijpen hoe je je veters moet strikken, zijn mannen aan het worden die we niet meer voor alles kunnen behoeden. Het liefst zou ik ze de hele tijd dicht tegen me aan houden, maar dat

is natuurlijk ongelofelijk irritant en wel het laatste wat zij willen. ‘Mam please, *time’s up*,’ krijg ik regelmatig te horen. Ik ben die altijd maar tosti’s bakkende vrouw, die het niet kan helpen dat ze de hele tijd zegt hoe ze dingen wil – ‘*in* de vaatwasser, niet erop!’, ‘gooi nou ’s niet álles op de grond!’, ‘als je die telefoon niet uitzet, donder ik ’m uit het raam!’

Het voelt of ze van ons zijn, maar ze zijn natuurlijk van zichzelf. Daarom laten we ze elke dag iets meer los en dat is prachtig, want wat ontdekken ze veel. En het is pijnlijk tegelijk, want het is alsof een verkering het tergend langzaam met mij uitmaakt.

Toen ze nog klein waren maakten ze nog ruzie om me, over wie er naast me mocht liggen bijvoorbeeld. Maar ook over wie het verst kon plassen. Ze waren een jaar of vijf, zes toen ze over de dood vroegen: ‘Mam, van wie hou je meer, van mij of van hem?’

‘Ik hou van jullie allebei evenveel,’ zei ik dan.

‘Je moet kiezen. Het is oorlog. Als je niet kiest, gaat de oorlog door.’

‘Dan maar oorlog.’

‘Oké. Maar nu moet je echt kiezen, anders ga je zelf dood.’

‘Ik kies niet.’

‘Dan ga je dood,’ zei de ene.

‘Nee, dat wil ik niet!’ riep die andere.

‘We gaan allemaal dood – mam, kies gewoon.’

‘Ik kan niet kiezen!’

‘Mam, je kan niks. Nog minder dan papa.’

Ze wilden weten hoe een baby uit mij kon komen en waarom ik daarna wéér seks moest hebben: ik had hen toch al? Van het idee dat je het ouderlijk huis uit gaat en moet samenwonen werden ze bang, want ‘waar vind je iemand die elke dag met mij in één huis wil zijn?’ en ‘hoe koop je dan een huis?’ Of ‘stel dat papa doodgaat, mag je dan een andere, of krijg je dan problemen?’ En ze hadden gezien dat iemand door rood fietste. Door rood! Dat riep net zulke heftige emoties op als de tv-serie *Buurman en Buurman* waarin twee poppen met een coltrui elke dag een lekkage of stroomstoring in hun huis moesten repareren.

Ze waren onbevangen als ze ergens iets van vonden, niet bezig met wat er in een ander omging. Toen het regende, klaagde ik tegen een zoon: ‘Gadver, ik word hier zo triest van.’ Hij was zeven en zei: ‘Mam, het regent gewoon en we worden nat, de rest verzin je erbij, laat dat weg.’

Dat brave, filosofische veranderde toen ze naar de middelbare school gingen en een telefoon kregen. Opeens kwam de hele wereld binnen en wij hadden geen idee meer wat ze allemaal zagen.

Rond twaalf jaar begonnen ze influencers te imiteren: ‘Mammie, *go to the kitchen and make me a sandwich, I have to provide!*’ Als grap, maar ik begon toch over vrouwenrechten en dat mannen die luisteren interessanter

zijn dan almaar zendende; dat een Bugatti voor de deur best een gedoe is qua parkeervergunning en lakschade. En ik drukte ze nog maar eens op het hart dat ze over alles met ons mogen praten.

Ik heb het in ieder geval gezegd, misschien herinneren ze het zich. Ooit. Mochten ze het nodig hebben.

Eerder las ik namelijk een interview in de krant met een psycholoog die zei dat zolang we blijven praten met kinderen, dat het dan goed komt, dat dat opweegt tegen de schade door sociale media. En de directrice van een basisschool zei dat we onze kinderen tegenwoordig te veel beschermen, dat er te weinig wordt gepraat over waar het ook over zou moeten gaan: seks, drugs, hun telefoon, hun gevoel, vrienden, over de dood.

Maar hoe meer de jongens in de pubertijd komen, hoe minder ze praten. Toch blijf ik het proberen, ook al krijg ik amper reactie of wordt er juist van alles naar m'n hoofd geslingerd. Ik ben een boomer en uit de oertijd, en het boeit sowieso echt helemaal niemand wat ik vind.

Daarom schrijf ik het maar op, dan kan ik er later tenminste nog om lachen. Of huilen.

Een van mijn zonen zei laatst: 'Je wilde zelf moeder worden, dus ja.' Hij bedoelt: eigenlijk is alles wat er misgaat mijn eigen schuld, had ik maar geen kinderen moeten krijgen.

Regelmatig denk ik dat ik gek word van het opvoeden, omdat niks van wat ik zeg lijkt aan te komen. Maar als

ik met vriendinnen praat, weet ik dat ik niet de enige ben. Eentje dacht dat ze een psychopaat in huis had, omdat haar kind geen enkel empathisch gedrag vertoonde en criminele trekken had. Dit durfde ze pas aan mij te vertellen toen haar zoon zestien was, nadat hij was bijgetrokken en het gewoon de pubertijd bleek te zijn.

Een andere vriendin heeft steeds ruzie met haar man, omdat hij denkt dat zij als enigen zonen hebben die alleen maar op de bank liggen en tot absoluut niks in staat zijn. Soms moet je het geworstel met je kinderen gewoon even kwijt of er iets over lezen. Dat perfecte stelletje met die attente, wijze tieners bestaat niet. Ja. Heel soms. Op je telefoon.

Als ik tijdens de lunch op m'n werk vertel wat mijn zonen en hun vriendjes nou weer hebben uitgevreten, reageert iedereen in eerste instantie geschokt, even later zie je bijna alle mannen knikken, ze moeten toegeven dat ze vroeger precies zo waren. Ook zij confisqueerden die winkelwagen en scheurden er in de smalle gangpaden mee rond, ternauwernood mensen ontwijkend. En ook zij staken bijna allemaal gebruikt vuurwerk af. Het is nog steeds gestoord, maar ik vind het elke keer geruststellend om te horen dat we geen afwijkend en disfunctioneel gezin zijn.

In veel vakanties wandelen we, en die wandelingen duren altijd langer dan gepland, omdat die eeuwenoude kaarten nooit kloppen. Dan wordt er gezocht: *waarom*

moet dit? Ik wil op het strand liggen met Pringles. Denk je nou echt dat er iemand van mijn vrienden is die dit ook moet? Maar als we klaar zijn, dan zijn de jongens het allemaal weer vergeten. Vergeten! Dan staan ze te barbecueën en voelen ze zich helemaal cool. Het gaat nooit over iets wat stom wás. Het is voorbij, waarom zou je er dan tijd aan verspillen?

Ze proberen van alles uit en zien daar de lol van in, ook al is het nog zo lomp en breekt achteraf de pleuris uit. Ze nemen snel beslissingen, hoeven niet óveral over te praten, ze *doen* gewoon, en een probleem kunnen ze gewoon vergeten.

Als ik bezorgd aan een zoontje, met een been vol bloed, vraag of het wel gaat nadat hij keihard van de fiets is gevallen, zegt-ie: ‘Mam, waarom moet het altijd zo persoonlijk?’ Dan word ik eerst boos en probeer er vervolgens maar om te lachen.

De meeste jongens zijn wat agressiever dan meisjes. Als er vriendjes komen spelen, gaan ze altijd even vechten. Het is heftig, maar ook ontroerend. Het ziet eruit als echte liefde. Ze zitten in ieder geval anders in elkaar dan ik, ik leer dus ook best veel van ze.

Al met al hou ik ontzettend veel van ze – van ‘die van mezelf’ natuurlijk, maar ook van jongens in het algemeen. Laatst zei een van m’n zonen in een tussenzin, ik kon het nét verstaan: ‘Ik hou van je, mam. Maar nu moet ik ophangen.’

‘Zei je dat echt?’ probeerde ik nog, maar hij was al weg.
Daar doe ik het allemaal voor.

Misschien geven de gesprekken in dit boek inzicht in de hoofden van de toekomstige mannen. Dat zou wat zijn. In ieder geval hoop ik dat de lezer het pubergedoe herkent en dat het ze troost of vermaakt. Wie weet zet het aan tot het beginnen van een gesprek.

Mijn zonen boeit dit allemaal helemaal niets, in ieder geval.